

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/216/2020
Identifikačné číslo spisu:	1210213519
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1210213519.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Andante, spol. s r.o. v likvidácii, Nižovec 10, Zvolen, IČO: 36 039 578, právne zastupený JUDr. Jiří Machala, Tulská 35, Zvolen, proti žalovaným 1/ B. N., nar. XX.XX.XXXX, J. 7, Z., 2/ Ing. Y. N., nar. XX.XX.XXXX, J. 7, Z., obaja právne zastúpení JUDr. Tomáš Kozovský, Björnsonova 8, Bratislava, o zaplatenie 7 278,19 Eur s príslušenstvom, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2020, sp. zn. 4Co/97/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. júna 2018 č. k. 8C/27/2011-226 konanie v časti o zaplatenie 2,35 eur zastavil, vo zvyšku žalobu zamietol a žalovaným priznal nárok na 100% náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že strany sporu uzavreli dňa 10.10.2008 Zmluvu o dielo (ďalej len „zmluva“), v rámci ktorej sa žalobca ako zhotoviteľ zaviazal vyrobiť a zmontovať rodinný dom žalovaných v X. Y. Cenu diela žalovaní uhradili viacerými faktúrami. Predmetom konania bola zmluvná pokuta dohodnutá v článku VII bode 2 zmluvy vo výške 0,05 % zo zmluvnej ceny za každý deň omeškania, pričom zmluvná cena bola dohodnutá v článku III bode 1 vo výške 95.446,16 eur. Zmluvná pokuta vo výške 0,05 % zo sumy 95.446,16 eur denne predstavovala sumu 47,72 eur za každý deň omeškania. Žalovaní sa podľa žalobcu dostali do omeškania celkom v siedmych prípadoch čiastočných plnení, žalobca však uplatnil omeškanie štyroch vyfakturovaných plnení, konkrétne faktúr č. X/XXXX, X/XXXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX celkom 138 dní omeškania. Výška zmluvnej pokuty za toto obdobie bola 6585,36 eur. Zároveň si žalobca uplatnil nárok na ročný úrok z omeškania z faktúr č. X/XXXX, X/XXXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX celkovo

vo výške 692,83 eur.

1.2 Súd prvej inštancie poukázal na to, že si žalobca uplatnil nároky podľa dvoch sankčných inštitútov Občianskeho zákonníka, a to zmluvnej pokuty a úroku z omeškania, pričom pre vznik nároku z oboch zákon predpokladá porušenie povinnosti, či už splniť dlh riadne a včas, alebo inej zmluvnej povinnosti. Vzťah strán sporu bol vzťahom zmluvy o dielo, v rámci ktorej žalobca vykonával podnikateľskú činnosť a žalovaní boli fyzickými osobami, ktoré pri uzatváraní zmluvy nekonali v rámci podnikateľskej činnosti, preto ich bolo potrebné považovať za spotrebiteľov.

1.3 Súd prvej inštancie uviedol, že strany sporu si v zmysle zmluvy dohodli nárok na zmluvnú pokutu po splnení podmienky, že žalovaní meškajú s úhradou faktúry, čo bolo v podstate aj zákonnou podmienkou pre vznik nároku na úrok z omeškania. Žalobca pri zálohových faktúrach neprodukoval žiadny dôkaz, ktorým by omeškanie signalizoval v aktuálnom čase. Naopak hoci neprijal od žalovaných žiadnu platbu určenú na nákup materiálu a dielcov v zmysle článku III bod. 2 zmluvy, zahájil stavbu už s materiálom a dielcami. Podľa súdu prvej inštancie sa žalobca zaviazal vystaviť dve zálohové faktúry, vystavil však predfaktúry, ktoré neskôr duplikoval faktúrami, odvolávajúc sa na ustanovenie, ktoré upravuje len vznik daňovej povinnosti dodávateľa tovaru alebo služby. Z e - mailovej komunikácie z 15.02.2009 súd prvej inštancie zistil, že žalovaní pre potreby banky žiadali doložiť tzv. ostrú faktúru k doplatku zálohovej platby, pričom z obsahu zmluvy vyplývalo, že tento postup mal byť medzi stranami zmluvy dohodnutý a zaužívaný z vôle žalobcu a zároveň odpoveď účtovníčky žalobcu avizovala súčinnosť bez akýchkoľvek námietok, hoci v tom čase mali byť žalovaní v omeškaní 123 dní, teda podstatnú časť obdobia, za ktoré si žalobca uplatnil zmluvnú pokutu. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobca nevyvrátil obranu žalovaných, že spôsob úhrad zálohových platieb bol v tom čase nesporný a uplatnený nárok je účelový, spôsobený konfliktom v následnom období. Ak sa strany sporu v zhode odklonili od obsahu zmluvy, z toho vyplývajúca sankcia pre spotrebiteľa by prikázala spotrebiteľovi, aby splnil všetky záväzky aj vtedy, ak dodávateľ nesplnil záväzky, ktoré vznikli, čo by však bolo v rozpore s ochranou, ktorú spotrebiteľovi poskytuje § 53 ods. 4 písm. h) Občianskeho zákonníka a Smernica Rady 93/13/EHS v prílohe pod bodom 1 písm. o).

1.4 V prípade zostávajúcich čiastkových plnení boli zmluvné podmienky upravené tak, že ich splatnosti musí predchádzať vzájomné odsúhlasenie výkonov (čl. III. bod. 4 zmluvy), ktoré žalovaní popreli. Súd prvej inštancie uviedol, že v tomto smere zaťažovalo dôkazné bremeno žalobcu, ktorý žiadny nepochybný dôkaz neprodukoval. Mal za to, že neodsúhlasením výkonov nemôžu nastať nadväzujúce právne dôsledky, vrátane vzniku sankcie za omeškanie úhrad za tieto výkony. Aj prípadný žalobcom tvrdený spôsob nezodpovedá zmluvne dohodnutému spôsobu, ktorý bolo potrebné vykladať v prospech spotrebiteľa tak, že vzájomné odsúhlasenie zodpovedá aktívnemu prejavu vôle oboch zmluvných strán, nie pasívnym prijatím zoznamu výkonov od dodávateľa.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 29. apríla 2020 sp. zn. 4Co/97/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti potvrdil a žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1 Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca svoj nárok voči žalovaným na zaplatenie zmluvnej pokuty a úroku z omeškania nepreukázal. Vo vzťahu k nároku na zaplatenie úrokov z omeškania vymedzil, že podmienkou na jeho priznanie je vznik omeškania s plnením dohodnutej ceny diela, ktoré nastáva až po márnom uplynutí lehoty na plnenie. Vo vzťahu k zmluvnej pokute zároveň uviedol, že žalobca si ju uplatnil v zmysle čl. VII bod 2 zmluvy, podľa ktorého „ak sa objednávateľ omešká s úhradou faktúry, uplatní si zhotoviteľ pokutu voči objednávateľovi vo výške 0,05 % zo zmluvnej ceny za každý deň omeškania.“ Žalobca si uplatnil nárok na zmluvnú pokutu aj z ním vystavených predfaktúr č. X/XXXX a č. X/XXXX, pričom s jeho tvrdením o tom, že nejde o rozdiel medzi faktúrou a predfaktúrou sa odvolací súd nestotožnil. Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty pojmy ako predfaktúra a zálohová faktúra nepozná. V § 71 predmetného zákona je definovaný len pojem faktúra. Zálohová faktúra (predfaktúra) slúži na to, aby sa získala aspoň časť peňazí na pokrytie nákladov vopred a po jej uhradení sa vystavuje originál faktúry. Od faktúry sa líši tým, že sa v

nej nezaďava dátum dodania služby, či produktu, ani popis fakturovanej položky. Odvolací súd sa preto nestotožnil s názorom žalobcu, že mu prin le i nárok na zmluvn  pokutu v zmysle  l. VII bod 2 zmluvy aj z n m uvedených predfaktúr. K faktúre č. XXXX/XXX vystavenej na sumu 10.418,80 eur a faktúre č. XXXX/XXX vystavenej na sumu 8.766,74 eur bol dňa 09.03.2010 vystaven  dobropis č. XXXX/XX, čo zhodne uviedli aj  alovan  aj žalobca. Faktúra  . XXXX/XXX vystaven  na sumu 1405,12 eur bola žalovanými uhraden  po dodan  fakturovanej položky, faktúra č. XXXX/XXX vystaven  na sumu 97,19 eur bola žalovanými uhraden  po vydiskutovan  sporných položiek a k faktúre č. XXXX/XXX vystavenej na sumu 439,80 eur bol žalobcom dodatočne vystaven  dobropis č. XXXX/XXX, čo nasvedčovalo tvrdením žalovaným, že k odsúhlaseniu výkonov pred vystaven m faktúr nedošlo a vzhľadom na vydiskutovanie sporných položiek fakturovaných žalobcom došlo k úprave faktúr formou dobropisov a od toho sa odvíjajúcich úhrad faktúr a spochybneniu tvrden a žalobcu o ome kan  žalovaných s platbami, ktor  svoj nárok voči žalovaným dostatočne nepreukázal.

3. Uveden  rozhodnutie odvolacieho súdu napadol dovolaním žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť, ako aj dôvodnosť dovolania odôvodnil ustanoven m   420 písm. e) a f) CSP. Dovolateľ žiadal, aby najväčší súd rozsudok odvolacieho súdu a prípadne aj súdu prvej inštancie zrušil a vrátil na ďal  ie konanie,  arov n si uplatnil náhradu trov konania v celom rozsahu.

3.1 K dovolaciemu dôvodu v   420 písm. e) CSP dovolateľ uviedol, že vo vzťahu k Mgr. Ingrid Degmovej Pospíšilovej, ktor  vo vecí rozhodovala ako člen senátu odvolacieho súdu je dan  opodstatnen  obava z nedostatku nezaujatosti v prejednávanej vecí. Dovolateľ poukázal na to, že spolu so sudcom Mgr. Raulom Posp  ilom, ktor  vo vecí rozhodoval ako sudca súdu prvej inštancie, je totiž vedenn  ako bezpodielov  spoluvlastník nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľnosti pre kat.  zemie X. na LV  . XXXX, ktor  bola nadobudnut  k pnou zmluvou dňa 17.02.2000. Vzhľadom k tomu, že k tejto nehnuteľnosti vzniklo bezpodielov  spoluvlastníctvo, ktor  je mo  n  len v prípade manželského zväzku, bolo zrejme, že prínajmenšom ur it  čas od roku 2000 nebola väzba na sudcu, ktor  vo vecí rozhodoval v prvom stupni len majetkov . Dovolateľ  arov n poukázal aj na kon tantn  judikatúru ESĽP v zmysle ktorej, nepostačuje, ak je sudca nestrann , ale musí sa tak aj javiť v očiach strán sporu.

3.2 Dovolateľ k dovolaciemu dôvodu   420 písm. f) CSP namietal viacer  skutočnosti. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo podľ  dovolateľa zm to n  a nepresved iv . Mal za to, že v prípade, ak odvolací súd tvrdil, že dovolateľovi nárok na zmluvn  pokutu za omeškanie s úhradou predfaktúr nevznikol, svoje rozhodnutie založil na inom právnom závere než súd prvej inštancie a žalobcovi odňal právo namiet  správnosť iného právneho názoru v zmysle   382 CSP, čím došlo k porušeniu práva na spravodliv  proces (rozhodnutie 3Cdo/102/2008, 5Cdo/46/2011). Podľ  dovolateľa z rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplyva záver, s ktorým sa mal stotožniť odvolací súd, a to že žalobca nepochybne nepreukázal nárok na zmluvn  pokutu za omeškanie so zaplaten m predfaktúr. Dovolateľ mal za to, že vo svojom odvolaní namietal všetky  iastkov  z ver  súdu prvej inštancie, avšak odvolací súd sa nezaoberal ani jednou z jeho odvolacích námietok, čím porušil jeho práva na spravodliv  proces. Dovolateľ poukázal na to, že nesporn  samotn  vystavenie predfaktúr zodpovedalo tomu, čo si strany dohodli v  l. III. bod 2 a 3 zmluvy o dielo. V konaní bolo preuk zan  ich doručenie a  alovan  to nepopreli. Ak by odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti nevzniknut ho nároku na zmluvn  pokutu za omeškanie s úhradou predfaktúr, potom by odvolací súd nemohol potvrdiť rozhodnutie súdu prvej inštancie v tej časti nároku, v ktorej zamietol nárok na zaplatenie úroku z omeškania za omeškanie z predfaktúr spolu vo v   ke 632,03 eur. Podľ  dovolateľa v od vodnen  napadnutého rozhodnutia chýbal ak koľvek záver ohľadne tohto čiastkového nároku na úrok z omeškania.

4.  alovan  sa k dovolaniu vyjadrili a žiadali, aby súd dovolanie odmietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Najväčší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najväčší súd“) ako súd dovolací (  35 CSP) po zisten , že dovolanie podala v zákonnej lehote (  427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnut  rozhodnutie vydan  (  424 CSP), zast pen  v súlade s   429 ods. 1 CSP skúmal, či sú

splnené ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie ako neprípustné treba odmietnuť.

Dovolanie podľa § 420 písm. e/ CSP

6. Dovolateľ namietal nesprávne obsadený senát odvolacieho súdu, nakoľko mal za to, že sudkyňa Mgr. Ingrid Degmová Pospíšilová má prinajmenšom majetkovú väzbu na sudcu Mgr. Raula Pospíšila, ktorý rozhodoval ako sudca na súde prvej inštancie a existujú pochybnosti o jej nezáujatosti v prejednávanej veci.

7. V zmysle § 420 písm. e/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

8. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g/ Občianskeho súdneho poriadku, posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny vo vzťahu k § 420 písm. e/ CSP

9. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezáujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

10. Skutočnosť, že o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu súdu nižšej inštancie má konať a rozhodovať senát, ktorého člen je v blízkom (napríklad rodičovskom alebo manželskom) pomere so sudcom, ktorý na súde nižšej inštancie o veci konal a rozhodoval, je v zásade z objektívneho hľadiska dôvodom vyvolávajúcim pochybnosti o nezáujatosti a nestrannosti tohto člena senátu (R 15/2021).

11. Pokiaľ ide o subjektívny aspekt nestrannosti, najvyšší súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by spochybňovali nestrannosť a nezáujatosť sudkyne Mgr. Ingrid Degmovej Pospíšilovej. Tento aspekt nespochybnila ani samotná sudkyňa, nakoľko nepostupovala v zmysle § 50 CSP a neoznámila svoje pochybnosti o jej nezáujatosti v prejednávanej veci. Mgr. Raul Pospíšil a Mgr. Ingrid Degmová Pospíšilová sú v katastri nehnuteľností evidovaní ako bezpodieloví spoluvlastníci k nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností pre kat. územie X. na LV č. XXXX, ktorá bola nadobudnutá kúpou zmluvou dňa 17.02.2000, čo však v zmysle rozhodnutia R 15/2021 nepreukazuje skutočnosť, že boli v čase rozhodovania v blízkom pomere (manželskom). Najvyšší súd zároveň poukazuje na písomné vyhlásenie sudkyne z 12.04.2013 a to, že jej blízkou osobou v justícii bol len manžel Mgr. Marián Degma toho času sudca Krajského súdu v Bratislave. Najvyšší súd je toho názoru, že len so samotnej skutočnosti, že na súde prvého stupňa vo veci rozhodoval ako zákonný sudca Mgr. Raul Pospíšil a vec bola predložená v dôsledku odvolania podaného žalobcom odvolaciemu Krajskému súdu v Bratislave, pričom sa dostala do senátu 4Co, kde bola členkou senátu Mgr. Ingrid Degmová Pospíšilová nemožno vyvodit', že by z objektívneho hľadiska existovali pochybnosti o nezáujatosti a nestrannosti Mgr. Ingrid Degmovej Pospíšilovej. Nad rámec dovolací súd uvádza, že predmetná vec bola už do senátu 4Co pridelená dňa 10.07.2014 a bolo o nej rozhodnuté uznesením sp. zn. 4Co/445/2014 zo dňa 30.11.2015, ktorým dovolací súd čiastočný rozsudok súdu prvej inštancie sp. zn. 8C/27/2011 zo dňa 28.02.2014 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, pričom dovolateľ vtedy túto skutočnosť nenamietal.

12. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolateľ neopodstatnene tvrdí, že v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. e/ CSP, preto prípustnosť dovolania v

zmysle uvedeného ustanovenia z dôvodu, že rozhodoval nesprávne obsadený senát, nie je daná.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

13. Dovolateľ v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP namietal viaceré skutočnosti. V prvom rade skutočnosť, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na inom právnom závere než súd prvej inštancie a žalobcovi odňal právo namietat' správnosť iného právneho názoru v zmysle § 382 CSP, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zároveň mal za to, že vo svojom odvolaní namietal všetky čiastkové závery súdu prvej inštancie, avšak odvolací súd sa nezaoberal ani jednou z jeho odvolacích námietok. A v neposlednom rade uviedol, že odôvodnenie odvolacieho súdu postrádalo akýkoľvek záver ohľadne čiastkového nároku na úrok z omeškania a v prípade, ak odvolací súd prijal záver, o tom, že žalobcovi nevznikol nárok na zmluvnú pokutu z predfaktúr, nakoľko v zmysle zmluvy o diele boli strany sporu dohodnuté na faktúrach, nemohol potvrdiť zamietajúci rozsudok súdu prvej inštancie aj v časti nároku na úrok z omeškania vo vzťahu k predfaktúram.

14. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu vecí predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade

zmätočnosti.

18. Prípustnosť dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f) CSP) žalobca spájal s námietkou týkajúcou sa porušenia § 382 CSP odvolacím súdom.

19. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Účelom tohto ustanovenia je predchádzať vydávaniu prekvapivých rozhodnutí. Pri aplikácii tohto ustanovenia odvolací súd vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princíпов právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu, tzv. manudukčnej povinnosti odvolacieho súdu, jej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, t. j. zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky.

20. Žalobca odvolaciemu súdu vytýkal, že svoje rozhodnutie založil na inom právnom závere než súd prvej inštancie, keď tvrdil, že žalobcovi nárok na zmluvnú pokutu za omeškanie s úhradou predfaktúr nevznikol a žalobcovi odňal právo namietať správnosť iného právneho názoru v zmysle § 382 CSP.

21. Podľa názoru najvyššieho súdu, rozsudku odvolacieho súdu nemožno pripisovať vadu „prekvapivosti súdneho rozhodnutia“. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

22. Účelom oznámenia odvolacieho súdu, že hodlá použiť iný právny predpis a tým možnosť strany vyjadriť sa k nemu (§ 382 CSP) je zabrániť prekvapivým rozhodnutiam. Súdny však počas celého konania majú konať tak, aby z ich úkonov bolo zrejmé, čo sa nimi sleduje.

23. Z odôvodnenia súdu prvej inštancie jasne vyplývalo, že súd sa zaoberal prioritne tým, či žalobca preukázal svoj nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty a úroku z omeškania, pričom dospel k záveru, že žalobca neprodukoval žiadny dôkaz, ktorým by signalizoval omeškanie v aktuálnom čase, naopak z odôvodnenia vyplýva, že žalobca nepreukázal, že žalovaní sa dostali do omeškania a žalobcovi vznikol nárok na zmluvnú pokutu a úrok z omeškania. Súdom prvej inštancie pritom vychádzal z viacerých čiastkových záverov vo vzťahu k predfaktúram, ktoré signalizovali to, že sa žalovaní nedostali do omeškania. Vo vzťahu k ostatným faktúram súd prvej inštancie poukázal na to, že strany sporu ako zmluvné strany si v zmysle zmluvy dohodli vyfakturovanie po vzájomnom odsúhlasení výkonov, čo však žalovaní popreli a žalobca nepreukázal, že k vzájomnému odsúhlaseniu výkonov došlo. Súdom prvej inštancie svoje právne závery oprel o ustanovenia týkajúce sa najmä úroku z omeškania a zmluvnej pokuty ako aj o ustanovenia o spotrebiteľskom práve (§ 53, 517, § 544 Občianskeho zákonníka).

24. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca svoj nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty a úroku z omeškania nepochybne nepreukázal. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na to, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Vo vzťahu k úrokom z omeškania v spojení s odôvodnením súdu prvej inštancie odvolací súd poukázal na to, že sa ich môže veriteľ domáhať len v prípade, ak dlžník je v omeškaní s plnením peňažného dlhu, pričom omeškanie nastane po márnom uplynutí lehoty splatnosti dohodnutej v zmluve. Vo vzťahu k nároku na zmluvnú pokutu odvolací súd názor súdu prvej inštancie okrajovo podporil aj tým, že nebolo možné súhlasiť s argumentáciou žalobcu o vzniku nároku na zmluvnú pokutu z predfaktúr, lebo v zmysle samotného zmluvného dojednaní (čl. VII bod. 2 zmluvy) sa nárok týkal výlučne faktúr a nie predfaktúr, resp. zálohových faktúr. Z daného obsahu odvolania a v súlade s názorom súdu prvej inštancie tak možno dospieť k záveru, že odvolací súd nemal v prípade

uvedených nárokov splnenú práve podmienku preukázania omeškania žalovaných, na ktoré bol povinný práve žalobca. Odvolací súd vo svojom odôvodnení za východiskové považoval ustanovenia § 517 a § 544 Občianskeho zákonníka.

25. Podľa názoru najvyššieho súdu po racionálnom zhodnotení týchto dvoch právnych posúdení súdov nižších inštancií o zamietnutí žaloby, oba súdy zhodne založili svoje rozhodnutia na právnom posudzovaní úroku z omeškania a zmluvnej pokuty v zmysle ustanovení § 517 a § 544 Občianskeho zákonníka, t. j. na vec aplikovali rovnaké ustanovenie všeobecného právneho predpisu. Preto pokiaľ žalobca založil daný dovolací dôvod len na namietaní, že odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení, než súd prvej inštancie, bez toho aby sa k nemu mohol vyjadriť, ktorými ustanoveniami mal na mysli § 71 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, na ktorých ale odvolacie rozhodnutie založené nebolo, je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch vo vzťahu k namietanému ako súd prvej inštancie. Odvolací súd spor neposudzoval podľa iných ustanovení zákona a na vec nesubsumoval také ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci súdom prvej inštancie neboli použité. Odvolací súd sa všeobecne vyjadril aj k skutočnosti, že žalobcovi nárok na zmluvnú pokutu z predfaktúr neprináleží, nakoľko v zmysle článku VII bod 2 zmluvy sa dohodli vo vzťahu k zmluvnej pokute výlučne na omeškaní s úhradou faktúry. Odvolací súd dospel nad rámec k tomuto záveru, pričom na spomínaný záver odkazovali aj žalovaní vo svojich vyjadreniach v rámci odvolacieho konania. Odvolací súd tak vyvrátil námietky žalobcu, že je jedno či išlo o zálohovú faktúru, resp. predfaktúru, ktorá mala povahu výzvy na plnenie.

26. Najvyšší súd konštatuje, že v danom prípade nejde ani o prekvapivé rozhodnutie v zmysle § 382 CSP. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa pod „prekvapivým rozhodnutím“ rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5Cdo/46/2011). V danom prípade, ale rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie nevyznieva ani prekvapujúco, ani nečakane, keď súdy oboch inštancií založili svoje rozhodnutia na rovnakých skutkových záveroch pri aplikácii rovnakých právnych noriem. So zreteľom na vyššie uvedené nebolo rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie ani prekvapujúce a ani nečakané. Postupom súdov preto nedošlo k namietanej vade podľa § 420 písm. f) CSP.

27. Dovolať vo vzťahu k § 420 písm. f) zároveň uviedol, že vo svojom odvolaní namietal všetky čiastkové závery súdu prvej inštancie, avšak odvolací súd sa nezaoberal ani jednou z jeho odvolacích námietok.

28. V súvislosti s nedôvodnou námietkou dovolať, že odvolací súd sa nezaoberal jeho odvolacími argumentmi dôležitými pre rozhodné posúdenie veci, najvyšší súd uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je aj právo účastníka konania, resp. strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením práva a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (stranou sporu), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (bližšie pozri rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veciach sp. zn. IV. ÚS 115/03, či sp. zn. III. ÚS 60/04 - D.). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď.“

Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997, či rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani c. Španielsko, oba z 9. decembra 1994, Annuaire, série A č. 303 A a č. 303 B).

29. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

30. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

31. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

32. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. V prípade ak sa odvolací súd stotožnil v celom rozsahu s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Samotná skutočnosť, že dovolateľ nesúhlasí s právnymi závermi súdov nižších inštancií nezakladá vadu zmätočnosti a nedochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

33. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver o nepreukázaní nároku žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty a úroku z omeškania, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Okolnosti, ktoré ho viedli k predmetnému právnemu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 21. až 26. svojho odôvodnenia, v ktorých sa podľa názoru najvyššieho súdu dostatočne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou žalobcu uvedenou v odvolaní. Odvolací súd považoval za podstatnú odvolaciu argumentáciu žalobcu vo vzťahu k jeho nároku aj z predfaktúr, resp. zálohových faktúr, kde okrem dôvodov, kedy sa stotožnil so súdom prvej inštancie, že žalobca nepochybne nepreukázal, že žalovaní boli v omeškaní a teda nepreukázal ním uplatnený nárok, poukázal ešte aj na to, že nárok na zmluvnú pokutu z predfaktúr mu ani nemohol vzniknúť, nakoľko si strany sporu v zmysle zmluvy dohodli zmluvnú pokutu výlučne z faktúr a predfaktúra, resp. zálohová faktúra nemá povahu

faktúry. Najvyšší súd je toho názoru, že keďže odvolací súd sa stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie v celom rozsahu a nad rámec doplnil ďalšie tvrdenia, ktoré vyvrátili nárok žalobcu neporušil tým právo na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f).

34. V neposlednom rade dovolateľ vo vzťahu k § 420 písm. f) namietal, že keďže odvolací súd prijal záver, o tom, že žalobcovi nárok na zmluvnú pokutu z predfaktúr č. P. a č. X/XXXX nemohol vzniknúť, nemohol tento záver prijať aj vo vzťahu k úroku z omeškania, pričom v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia chýbal akýkoľvek záver ohľadne čiastkového nároku na úrok z omeškania.

35. K dovolacej námietke žalobcu, že odvolací súd neodôvodnil nepriznanie jeho nároku na úroky z omeškania z predfaktúr č. X/XXXX a č. X/XXXX možno v prvom rade poukázať na to, že odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie a v napadnutom rozhodnutí vyslovil, že žalobca tento svoj nárok voči žalovaným nepreukázal. Konkrétne vo vzťahu k nároku na zaplatenie úrokov z omeškania vymedzil, že podmienkou na jeho priznanie je vznik omeškania s plnením dohodnutej ceny diela, ktoré nastáva až po márnom uplynutí lehoty na plnenie. Z daného obsahu odvolania a v súlade s názorom súdu prvej inštancie o tom, že pri predmetných zálohových platbách žalobca neprodukoval žiadny dôkaz o signalizovaní omeškania v aktuálnom čase, s ktorým sa odvolací súd tiež stotožnil, tak možno dospieť k záveru, že odvolací súd nemal v prípade uvedených nárokov splnenú práve podmienku preukázania omeškania žalovaných, na ktoré bol povinný práve žalobca. Súd prvej inštancie, vychádzajúc z prijatých skutkových zistení, sa pritom vo svojich záveroch bližšie venoval rozporom týkajúcim sa skutočného momentu splatnosti daných preddavkových faktúr. Vzhľadom na uvedené tak bolo možné považovať záver odvolacieho súdu za dostatočný aj v otázke tejto časti žalovaných nárokov.

36. Pokiaľ dovolateľ za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP považuje nesprávny právny záver súdov nižších inštancií, či nesprávne vykonávanie dokazovania, i obstarávanie skutkových podkladov v procese zisťovania skutkového stavu, dovolací súd uvádza, že nesprávne posúdenie veci (nesprávne vyriešenie niektorej právnej otázky súdom), nemožno považovať za vadu zmätočnosti.

37. Pokiaľ dovolateľ (kvalifikovane zastúpený advokátom, pozn.) považoval za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP nesprávny právny záver súdov nižších inštancií, dovolací súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy občianskeho súdneho konania dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a tiež sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá žalobcom tvrdenú vadu zmätočnosti (§ 420 CSP), zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (por. sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

38. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplyva. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol (§ 447 písm. c) CSP).

39. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.